

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**LIETUVOS RESPUBLIKOS DĖL KARO PRIEVOLĖS ĮSTATYMO NR. I-1593 2, 4, 5, 6, 6¹,
21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 35, 36, 41, 41¹, STRAIPSNIŲ IR IV SKYRIAUS PAVADINIMO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR KARTU TEIKIAMŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ
(TOLIAU – PROJEKTAI)
(TAP-18-1996) (TAIS-18-10394(2))**

2018-11-30 Nr. NV-3206

Vilnius

Projektų rengėjas. Krašto apsaugos ministerija.

Projektų tikslas. Užtikrinti, kad Lietuvos kariuomenės personalo rezervas ir jo rengimas atitiktų valstybės gynybos poreikius, sumažinti šaukimo į nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą (toliau – NPPKT) amžių, patikslinti nuostatas atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo sprendimą.

Dabartinė situacija.

- Šiuo metu parengtojo rezervo kario tarnyba trunka nuo išleidimo į atsargą iki perkėlimo į dimisiją t. y. iki 60 m. Formuojami parengtojo rezervo kariniai vienetai, susidedantys tik iš rezervo karių. Toks susaistymas nepagrįstai ilgas ir sudėtinga tokį ilgą laikotarpį išlaikyti reikiamą rezervo kario parengtumą. Parengtojo rezervo karinių vienetų formavimas iš rezervo karių ilgina kariuomenės reakcijos laiką į potencialią agresiją.
- Krašto apsaugos savanorių pajėgos šiuo metu laikomos kariuomenės rezervu, nors šios pajėgos yra atskira specifinė pajėgų rūšis ir joms yra nustatytos savarankiškos užduotys tiek taikos, tiek ir karo padėties metu.
- Šiuo metu įstatymuose nėra numatytas apmokėjimas už karinę tarnybą rezervo kariams paskelbus mobilizaciją. Tarptautinė patirtis rodo, kad tai gali būti priežastis vengti tarnybos.
- Šiuo metu į NPPKT šaukiami karo prievolininkai nuo 19 iki 26 m. 18 m. asmenys atlikti NPPKT tarnybą gali būti šaukiami tik jų pačių prašymu. Nustatyta, kad vyresniems nei 23 metų karo prievolininkams, NPPKT sukelia didesnes problemas (šeimyninės, darbinės aplinkybės, įsipareigojimai kredito įmonėms ir pan.), nei jaunesniems karo prievolininkams.
- NPPKT kariai, atsižvelgiant į tarnybos vertinimą, skatinami piniginėmis išmokomis. Nustatyti vertinimo rezultatai tik „labai gerai“ „gerai“ arba „patenkinamai“. Netgi blogai tarnaujantis karys negali būti įvertintas blogiau negu vertinimu „patenkinamai“ ir yra skatinamas pinigine išmoka, kas turi neigiamą įtaką karių motyvacijai.
- Privalomoji pradinė karo tarnyba įskaitoma, kai išstarnaujama 3 metus savanorių karo tarnyboje. Per šį laikotarpį kariai turi įgyti nustatytas žinias ir gebėjimus, bet buvimas karių sąraše nustatytą laikotarpį nėra objektyvus kario parengties rodiklis ir ne visi kariai pasiekia nustatyta parengtumą.
- Konstitucinis Teismas 2018 m. birželio 6 d. nutarime Nr. KR13-N8/2018 konstatavo, kad Karo prievolės ir Valstybės tarnybos įstatymų nuostatos, suteikiančios pirmenybę asmenims

atlikusiems nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą surinkus vienodus rezultatus stojant į valstybės tarnautojo pareigas, prieštarauja Konstitucijai.

Projektų esmė. Siūloma keisti karo prievolės įstatymą ir kartu teikiamus įstatymus, kad užtikrinti valstybės gynybos poreikius atitinkančio rezervo komplektavimą ir rengimą, siekiant taikos meto kariuomenės struktūrą priartinti prie jos struktūros karo metu bei paspartinti Lietuvos kariuomenės reakcijos laiką reaguojant į potencialią agresiją, sumažinti šaukimo NPPKT amžių, įgyvendinti Konstitucinio Teismo sprendimą. Siūloma:

- atsisakyti parengtojo rezervo karinių vienetų sąvokos ir pareigos juos komplektuoti. Kariai, išleidžiami į atsargą, būtų paskiriami į aktyvųjį rezervą, kurio paskirtis užpildyti neužimtas kariuomenės struktūros pareigybes. Kariai aktyviajame rezerve tarnautų 10 metų nuo išleidimo į atsargą ir per šį laikotarpį iki 60 dienų dalyvautų įgūdžių atnaujinimo mokymuose;
- įtvirtinti „savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos“ ir „savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario“ sąvokas, bei įtraukti savanorišką nenuolatinę karo tarnybą Krašto apsaugos savanorių pajėgose į tikrąją krašto apsaugos tarnybą (dabar tarnyba aktyviajame kariuomenės rezerve);
- nustatyti karių, pašauktų mobilizacijos atveju, apmokėjimą už tarnybą;
- sumažinti šaukimo į NPPKT amžių ir nustatyti, kad į NPPKT šaukiami vyrai nuo 18 metų iki 23 metų;
- numatyti galimybę NPPKT karius, kurie nesiekia tobulėti, blogai vykdo savo pareigas, padaro drausminius nusižengimus, vertinti nepatenkinamai ir nemokėti skatinamosios piniginės išmokos. Taip pat numatyti galimybę karių nevertinti, kurie neįgyja pagrindinio karinio parengtumo dėl ligos ar kitų pateisinamų priežasčių;
- nustatyti, kad pradinė karo tarnyba įskaitoma tik tuo atveju, jeigu jei karys ištarnauja ne mažiau kaip 3 metus savanorių karo tarnyboje ir įgyja pagrindinį karinį parengtumą;
- atsižvelgiant į Konstitucinio teismo nutarimą, nustatyti, kad NPPKT atlikusiems asmenims nustatytos lengvatos netaikomos asmenų, kurie buvo atleisti nuo prievolės ar kuriems nuolatinė privalomoji pradinė karo prievolė buvo atidėta bendra ar individualia tvarka, taip pat asmenų, kurie buvo paleisti iš karo tarnybos pirma nustatyto laiko, atžvilgiu;
- suderinti keičiamų įstatymų nuostatas su bendrajame duomenų apsaugos reglamente nustatytais reikalavimais.

Derinimas. Projektas suderintas su Vidaus reikalų, Teisingumo, Finansų, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijomis, Specialiųjų tyrimų tarnyba. Muitinės departamentas ir Lietuvos šaulių sąjunga pastabų ir pasiūlymų neteikė. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio pastabų.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektai netiesiogiai įgyvendina Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 5.1 prioriteto „Gynybos sistemos stiprinimas ir plėtra“ nuostatas.

Dalykinio vertinimo išvada.

1. Atkreiptinas dėmesys, kad siūlomas Projektų įsigaliojimo terminas yra 2019 m. sausio 1 d. Siūlytume Krašto apsaugos ministerijai įvertinti ar šis terminas yra realus žinant, kad dar reikės priimti 20 įgyvendinamųjų teisės aktų. Jeigu būtų sprendimas Projektų

įsigaliojimo termino nekeisti, siūlytume patikslinti Vyriausybės nutarimo projektą, paprašant Seimo projektus svarstyti skubos tvarka.

2. Siūlytume rengėjams įvertinti ar Projektuose palikta NPPKT atlikusiems asmenims taikoma lengvata priimant į valstybės tarnybą ar stojant į aukštesias mokyklas, kuri netaikomos asmenų, kurie buvo atleisti nuo prievolės ar kuriems nuolatinė privalomoji pradinė karo prievolė buvo atidėta bendra ar individualia tvarka, taip pat asmenų, kurie buvo paleisti iš karo tarnybos pirma nustatyto laiko, atžvilgiu, nesukurs neproporcingai didelės administracinės naštos lyginant su duodamu tarnybos patrauklumo didinimo efektu.
3. 2018 m. lapkričio 28 d. Valstybės gynimo taryba pritarė Lietuvos Respublikos principinės kariuomenės struktūros 2019 metais, planuojamos principinės kariuomenės struktūros 2024 metais nustatymo, karių, civilinę krašto apsaugos tarnybą atliekančių statutinių valstybės tarnautojų ir kariuomenės darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų (išskyrus darbuotojus, gaunančius darbo užmokestį iš Europos Sąjungos struktūrinės, kitos Europos Sąjungos finansinės paramos ir tarptautinės finansinės paramos lėšų (išskyrus techninės paramos lėšas), ribinio skaičiaus 2019 m. ir 2024 m. patvirtinimo įstatymo Nr. XIII-1210 pakeitimo įstatymo pakeitimo projektui, todėl siūlome šį projektą teikti kartu su svarstomais Projektais.

Siūlome Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Politikos įgyvendinimo grupės patarėjas

Valdas Kiveris